gemeente Barneveld

Raadsmemo

Datum:	**21 juni 2023**
Onderwerp:	*Tussentijdse bevindingen congestiemanagementonderzoek TenneT en Liander*
Ter attentie van:	De Raad
Afzender:	College van Burgemeester en Wethouders
Portefeuillehouder	J. de Heer-Verheij
Mail behandelaar	*Martine Burgstaller* *Telefoonnummer* 06-25190599

Doel
De raad informeren over ingekomen brief van Tennet en Liander over tussentijdse bevindingen congestiemanagementonderzoek en oproep voor meer flexvermogen.

Inhoud memo
Sinds 17 november 2022 is er sprake van netcongestie – filevorming – voor delen van het hoogspanningsnet van de landelijk netbeheerder TenneT, onder andere in Gelderland. Nieuwe aanvragen voor transportcapaciteit van grootverbruikers komen op een wachtlijst te staan totdat het net structureel verzwaard is. Na het afkondigingen van de netcongestie zijn TenneT en Liander gestart met onderzoek naar congestiemanagement.

Op 7 juni 2023 hebben TenneT en Liander een brief gestuurd met de tussentijdse bevindingen van het congestiemanagementonderzoek FGU. TenneT en Liander zijn dringend op zoek naar flexvermogen. Flexvermogen betekent het vermogen om een elektriciteitsvraag flexibeler te maken: dus bijv. juist elektriciteit afnemen op het moment dat er veel productie is uit zon en wind en op momenten van veel vraag, flexibel afschakelen. Dit flexvermogen wordt gezocht bij grote bedrijven omdat hier de meeste impact mee te halen is. Door te weinig flexvermogen kan de netcongestie mogelijk langer duren en door hoger dan verwachte autonome groei kan ook beschikbare netcapaciteit voor kleinverbruikers in het gedrang komen.

In de brief wordt daarom opgeroepen het Webinar van 27 juni actief onder de aandacht te brengen bij de ondernemers. Het college heeft met zorg kennis genomen van de brief. De gemeente zet zich er voor in de brief onder de aandacht te brengen door de brief te delen met de BIK. De verwachting is dat slechts enkele bedrijven een aansluitvermogen van >1MW hebben en dus een brief van Tennet en Liander hebben ontvangen. De brief is bijgevoegd. .

Wat doet de gemeente al?
December 2022 informeerden we u via B-3.11 Memo B&W inzake (moties) Warmtevisie stand 2022 d.d. 15-11-22.pdf *al over een aantal zaken. Ook in juni 2023 heeft u informatie ontvangen middels 'brief beantwoording vragen SGP netwerkcongestie'. Hieronder vindt u een update en aanvulling hierop*.

Voor kleinverbruikers
Structureel is er maandelijkse afstemming met de netbeheerder op strategisch en tactisch niveau en sinds januari 2023 ook op operationeel niveau.

Er is inzicht in de opgave en sturing op waar we aan de slag gaan met netverzwaren op basis van technische noodzaak en te verwachten autonome groei. In 2022 is de netruimte doorgerekend voor een aantal woonwijken waar hoger dan gemiddelde autonome groei van warmtepompen verwacht wordt. Hieruit is gebleken dat deze wijken vaak niet veel meer dan 10% aan toename van warmtepompen en zonnepanelen aan kan.

- *We zetten daarom voornamelijk in op isoleren en energie besparen middels een aantal acties met bureau's Susteen en JMA.*
- *Daarnaast is in afstemming met diverse afdelingen binnen de gemeente en met de woningcorporatie en Liander een lijst van wijken gemaakt waar we als eerste aan de slag moeten met netverzwaring. Deze lijst is gebaseerd op technische noodzaak vanuit Liander en op bovengemiddelde verwachte autonome groei van netbelasting (wijken met veel woningcorporatiebezit en wijken met veel moderne panden). Inmiddels zijn 9 wijken in Barneveld aangewezen waar netverzwaring kan wordt gerealiseerd, deze lijst wordt in de nadere overeenkomst (NOK) opgenomen.*
- *Aan de basis daarvan staat een in maart getekende samenwerkingsovereenkomst tussen gemeente en Liander (SOK, we zijn de eerste gemeente in Nederland die dit zo heeft ingericht).*

Het proces van plaatsing van middenspanningsruimtes is versneld. Januari 2023 is gestart met een maandelijks operationeel overleg: het middenspanningsatelier. Om aan de toenemende elektriciteitsvraag te voldoen, zullen circa 2-3 keer meer middenspanningsruimtes (MSRs) in de wijken moeten worden geplaatst met bijbehorende ruimtelijke impact. In het middenspanningsatelier zitten de diverse betrokken afdelingen van de gemeente samen met Liander om de plaatsing van al deze extra MSRs gezamenlijk mogelijk te maken. Dit heeft nu al aantoonbaar geleid tot versnelling door efficiënte afstemming. Afspraken worden op dit moment vastgelegd in een NOK.

Daar waar autonome groei van warmtepompen zal plaatsvinden, ontzorgen we inwoners. In 2022/2023 zijn doorrekeningen gemaakt voor een aantal woningen en de betaalbaarheid om over te stappen op warmtepompen. Hieruit blijkt dat de warmtepomp in vergelijking met de CV-ketel interessant is woningen gebouwd ná 2002 die gemiddeld tot veel warmtevraag hebben. Dit zijn zo'n 15% van de Barneveldse woningen. Deze zomer wordt een collectieve inkoop van warmtepompen opengesteld.

In juli wordt gestart met de afstemming met Liander om te bekijken welke ruimte er gereserveerd is voor nieuwbouw in de gemeente.

Vooruitlopend zijn de eerste resultaten haalbaarheid warmtenet inmiddels binnengekomen. Een warmtenet kan de netbelasting afhankelijk van de bronkeuze verminderen. Echter, zoals verwacht, toont de business case aan dat kosten en risico's erg hoog zijn. Ook de review toont dit aan. U wordt op een later moment daarover uitgebreider geïnformeerd.

Voor groot-verbruikers

Voor het bedrijventerrein Harselaar onderzoeken we samen met de ondernemers, de BIK en de provincie Gelderland de mogelijkheden van een Smart Energy Hub. De definitieve resultaten van de energiescan bij 20 bedrijven wordt voor de zomer verwacht. Eén van de oplossingsrichtingen ligt bij het inzetten van flexvermogen. Ook worden de mogelijkheden van opslag bekeken zoals batterijen en waterstof. Na de zomer gaan we gezamenlijk, en met Liander, verder met het uitwerken van de oplossingsrichtingen.

Vervolg

De brief van TenneT en Liander wordt gedeeld met de BIK. Eind van het jaar zal een update met de raad worden gedeeld met de laatste stand van zaken rondom de uitvoering van de warmtevisie. Hierin zal ook netcongestie meegenomen worden..

Welke rol heeft de raad hierbij en wanneer?
Gezamenlijk kunnen we een bijdrage leveren aan het verminderen van de netcongestie. Het informeren en samen brengen van bedrijven om flexvermogen is een van de mogelijkheden. In de brief wordt daarom opgeroepen het Webinar van 27 juni actief onder de aandacht te brengen bij de ondernemers.

Aan:
Gedeputeerde Staten provincie Gelderland
Bestuurders van de RES regio's:

- Foodvalley
- Achterhoek
- Groene Metropool Regio
- Cleantech Regio
- Rivierenland
- Noord-Veluwe

Datum
7 juni 2023

Betreft: tussenijdse bevindingen congestiemanagementonderzoek FGU

Geachte gedeputeerden en wethouders,

Sinds 17 november 2022 is er sprake van netcongestie – filevorming – voor afname in delen van het hoogspanningsnet van landelijk netbeheerder TenneT, onder andere in het deel waarmee de Flevopolder en de provincies Utrecht en Gelderland worden voorzien van elektriciteit. Sindsdien komen nieuwe aanvragen voor transportcapaciteit van grootverbruik klanten op een wachtlijst te staan totdat het net structureel verzwaard is.

Daarnaast zijn we na het afkondigen van netcongestie gestart met het congestiemanagement onderzoek, waarbij we op zoek gaan naar bedrijven die het energiegebruik flexibel kunnen inrichten. Met dit 'flexvermogen' kunnen we het net ontlasten en meer ruimte creëren.

Er zijn twee recente ontwikkelingen waarover wij u informeren.

1. <u>Nauwelijks flexibel elektriciteitsvermogen gevonden</u>

Helaas zijn er tot nu toe slechts enkele – te weinig – bedrijven waarmee op dit moment concrete gesprekken lopen voor de inzet van flexibel vermogen. De potentiële ruimte die vanuit deze bedrijven gecreëerd kan worden staat in schril contrast tot de hoeveelheid flexibel vermogen die noodzakelijk is. We organiseren nu samen met de overheden een ultieme poging om alle potentiële bedrijven in de regio in kaart te brengen en deze pro actief te benaderen om de hoeveelheid flexibel vermogen te vergroten.

2. <u>Autonome groei kleinverbruikers gaat harder dan verwacht</u>

Om te voorkomen dat kleinverbruikers ook geraakt worden door netcongestie is netcapaciteit gereserveerd. Dit betreft onder andere ruimte voor woningbouw, de verduurzaming van bestaande bouw en het uitbreiden van het aantal laadpalen. We zien echter dat deze ontwikkelingen harder gaan dan we hebben voorzien, waardoor ook de gereserveerde capaciteit voor kleinverbruikers in het gedrang komt. Enerzijds door veranderingen in gedrag; afgelopen jaar hebben veel klanten elektrische alternatieven ingezet voor het stoken met gas. Anderzijds door veranderingen in beleid

en subsidies, waardoor woningbouw en de verduurzaming van bestaande bouw is – en de komende jaren verder wordt – gestimuleerd. De landelijke ambities zijn daarbij naar boven bijgesteld: 60% CO2 reductie in 2030 in plaats van de eerdere 49%.

Urgentie van meer flexvermogen

Wanneer er zich geen nieuwe bedrijven aanmelden zal in het congestiemanagement onderzoek geconcludeerd worden dat het net in de Flevopolder, Utrecht en Gelderland langdurig 'op slot' gaat voor alle nieuwe klanten en uitbreiding van de bestaande klanten. Dit terwijl de geplande en noodzakelijke netverzwaringen nog zeker tot 2029 duren.

Dit baart ons ernstige zorgen. Immers, in een *worst case* scenario worden netcomponenten zwaarder belast dan waar ze voor ontworpen zijn. Regelmatige en langdurige storingen zijn in zo'n situatie niet uit te sluiten – met alle gevolgen van dien.

Oproep om webinar onder de aandacht te brengen

TenneT, Liander en Stedin zullen op dinsdag 27 juni een webinar organiseren voor bedrijven om – aan de hand van concrete voorbeelden – inzicht te geven, maar vooral ook hoe zij kunnen bijdragen om het flexibel vermogen te vergroten. Wij roepen u dringend op om bedrijven te stimuleren om hierbij aanwezig te zijn en de webinar via uw kanalen onder de aandacht te brengen bij bedrijven; we hebben dringend meer flexvermogen nodig!

Wij hopen u hiermee voor dit moment voldoende geïnformeerd te hebben. Aarzel niet om contact met ons op te nemen in geval van vragen.

Met vriendelijke groet,

Daan Schut
Chief Transition Officer
Lid Raad van Bestuur Alliander N.V.

Robert Kuik
Associate Director Energy System Planning TenneT

(Bedrijvenmetpower.nl)

Wij zijn op zoek naar bedrijven met power

Beste [...],

Het elektriciteitsnet in Nederland raakt vol. Zo ook in uw regio. De groeiende vraag naar elektriciteit door toenemende opwek en verbruik, vraagt versnelde oplossingen om de energietransitie te realiseren. Uiteraard werken wij als netbeheerders met man en macht aan het verzwaren en uitbreiden van het bestaande elektriciteitsnet. Maar er is meer nodig. In Utrecht, Gelderland en de Flevopolder is op 17 november 2022 congestie voor afname aangekondigd door TenneT. De noodzaak voor flexibele oplossingen in uw regio is daarom cruciaal, en we doen hier op dit moment een congestieonderzoek naar. Wellicht kunt u hier een sleutelrol in spelen.

Wat is onze vraag aan u?

Uw regio kent een aantal grote energieverbruikers, met een aansluiting groter dan 1 MW. Ook u behoort tot deze selecte groep. Daarom vragen we u na te denken over uw elektriciteitsverbruik. Ziet u mogelijkheden om uw vraag of aanbod op bepaalde momenten flexibeler in te zetten? En wilt u een bijdrage leveren aan de energietransitie én de kansen van andere ondernemers in uw regio? Dan komen we graag met u in contact om zoveel mogelijk ruimte op het net te creëren Flexibel energieverbruik biedt uw organisatie ook economische voordelen: als u meedoet, ontvangt u een vergoeding van TenneT.

Meer weten? Neem deel aan ons webinar

Om u van meer informatie te voorzien, organiseren we op **27 juni** een **webinar** over 'Samenwerken aan een flexibel energiesysteem in uw regio'. Hierin lichten we graag toe wat er in uw regio speelt, wat de problemen zijn, wat mogelijke oplossingen zijn voor een duurzaam energienet, de urgentie hiervan en welke rol u hierin kunt spelen. Via **bedrijvenmetpower.nl** kunt u zich aanmelden.

Vragen?

Als u vragen heeft, staat de contactpersoon van uw netbeheerder u graag te woord. [XXX] is te bereiken via [XXX].

Aanmelden flexibel energieverbruik

U kunt uw interesse ook direct kenbaar maken via de belangstellingsregistratie op Partners in Energie. Het formulier is te vinden via de volgende link: https://v2.partnersinenergie.nl/congestion-interest.
Om dit mee te kunnen nemen in het lopende congestiemanagement-onderzoek voor Utrecht, Gelderland en de Flevopolder, vragen wij u dit te doen vóór 14 juli a.s.

Vriendelijke groet,
[Liander en TenneT] / [Stedin en TenneT]

[Stedin:] [Liander:]
[TenneT: TennetCCC@tennet.eu]

Bedrijven
Het knelpunt op het elektriciteitsnetwerk van TenneT is niet altijd aanwezig, maar beperkt zich tot enkele uren per dag namelijk de drukke '**spitsuren**' (soort file in het net). Dit is meestal tussen **7.00** en **9.00 uur** en **16.00** en **20.00 uur**. Heeft u de mogelijkheid om tijdens deze piekbelasting uw vermogen terug te regelen of zelfs afschakelen, dan kunt u een bijdrage leveren aan flexibel vermogen. Denk hierbij aan een koelhuis dat een uurtje uitgeschakeld kan worden of u laadt uw elektrisch vervoer op een ander moment buiten de spitsuren op. Alle apparaten die u op een ander moment dan de spitsuren kunt gebruiken, kan het elektriciteitsnet ontlasten. Ook zoeken we klanten die de mogelijkheid hebben om op afroep minder elektriciteit af te nemen. Bijvoorbeeld als u een WKK of noodaggregaat heeft zou dit een oplossing kunnen zijn.

Glastuinbouw
Als glastuinbouwbedrijf heeft u veel flexibiliteit in uw elektriciteitsgebruik. U kunt bijvoorbeeld uw WKK-installaties inzetten en uw verlichting en E-boilers aan- of uitschakelen op momenten dat er meer of minder energie beschikbaar is. U maakt waarschijnlijk nu al gebruik van deze flexibiliteit op de energiemarkten om extra inkomsten te genereren.

(Bedrijvenmetpower.nl)

Wat is congestie?

Congestie betekent dat de vraag naar transport van elektriciteit, op een aantal momenten per jaar groter is (of wordt) dan de beschikbare transportcapaciteit van het bestaande net. Dit kan zowel voor afname als productie van elektriciteit het geval zijn.

Wat is een congestiemanagement-onderzoek?

Om de transportcapaciteit voor afname en teruglevering op het elektriciteitsnet beter te verdelen is congestiemanagement ontwikkeld. Dit wordt ingezet op momenten dat de vraag naar transport van elektriciteit hoger is dan wat het elektriciteitsnet aankan. Is de vraag op een bepaald tijdstip te groot? Dan kunnen zakelijke klanten tegen een vergoeding minder elektriciteit verbruiken of op het net invoeden. De ruimte die daarmee vrijkomt, kan verdeeld worden onder andere klanten. Zo ontstaat er meer ruimte voor verduurzaming en kunnen we meer klanten aansluiten op het net. Om in te schatten of en tot welke mate congestiemanagement toegepast kan worden, voert de netbeheerder een congestiemanagement-onderzoek uit.

Wat merken klanten van congestie?

De meeste klanten die al een aansluiting op het elektriciteitsnetwerk hebben merken er niet zo veel van. Het zijn juist de nieuwe klanten die toegang willen tot het elektriciteitsnet of bestaande klanten die méér elektrisch vermogen nodig hebben, die hebben hier last van. Zij passen er helaas niet meer bij en moeten wachten. Dit is nu al het geval in uw regio. Daardoor kan niet iedereen het vermogen krijgen dat zij nu nodig hebben. Denk hierbij aan bedrijven, maar ook aan scholen, zorginstellingen en vervoersbedrijven.

Alle kleine beetjes helpen!

Ook al heeft u maar een klein beetje flexibel vermogen: ook dat kan helpen! Als iedereen meedoet met een klein beetje flexibel vermogen telt dat bij elkaar namelijk toch lekker op.